

Verslag Excursie Plantenwerkgroep Varsenerveld d.d. 7 juni 2009

Bij Ommen ligt een eeuwenoud stukje natte heide, een restant van een eens onmetelijk veengebied. Het dreigde dicht te groeien tot bos. Op initiatief van Henk Ruiter is het aan de vergetelheid ontrukkt en wordt het nu door een vrijwilligersgroep beheerd. Daardoor is de oorspronkelijke kenmerkende soortenrijkdom bijna volledig teruggekeerd.

Reden voor de plantenwerkgroep van IJsseldelta om eens een kijkje te gaan nemen. Op de verzamelplek op het Burg. Berghuisplein worden door Niels en Ellen die ochtend om 10.00 uur een flink aantal deelnemers verwacht, maar helaas, geen enkele geïnteresseerde dient zich aan. En Heleen dan? Toch maar even bellen. O, oh, feestje gehad, sorry vergeten, maar ik wil wel mee. Dan maar van huis opgehaald (de service gaat heel ver binnen de werkgroep!)

Niels heeft vooraf toestemming gevraagd om het terrein te mogen betreden. Eenmaal ter plekke aangekomen sluit een collega van hem zich bij ons groepje aan en wij kruipen voorzichtig onder (stroom?)draad door het terrein op. Het is hier mooi! Niet 1 zonnedauw, maar een heel tapijt van dit plantje kleurt de bodem rood. Overall waar je staat ben je bang dat je een bijzonderheid vertrapt. Wat een soortenrijkdom! en wat een prachtige opnames hadden hierin gezeten als ik mijn fotocamera bij me had gehad. Het water in het dieper gelegen gedeelte van het terrein kleurt bruin. Omdat er geen wind is, is het wateroppervlak glad, waardoor de oeverbeplanting prachtig weerspiegeld wordt. In de plas zal geen vis zitten maar een aantal wantsen beroeren wel het oppervlak. Kikkers springen weg. Naast deze weelde van kleur en geur lijkt het naastgelegen maïsveld bijna abstract. In een groepje overgebleven bomen zingt een geelgors. Hij bevestigt de stilte.

Na een aantal uren doorgebracht te hebben in dit prachtige gebied rijden we via Vilsteren terug naar Kampen. We kijken

terug op een geslaagde excursie waar helaas te weinig mensen van hebben kunnen genieten en we praten op het terras van het plaatselijke hotel onder het genot van een kop koffie nog even na over datgene wat we gezien en beleefd hebben.

Omdat ik geen notities heb gemaakt van de soorten die wij gevonden hebben, volgt hieronder de lijst van soorten, en verdere informatie zoals vermeld op de website van de Vereniging voor Natuur en Milieu "De Vechtstreek". <http://www.natuurenmilieudevechtstreek.nl>

Tekst en foto's: Heleen Strikkers

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2007

Moeraswolfsklauw (*lycopodiella inundata*)
Bruine snavelbies (*Rhynchospora fusca*)
Witte snavelbies (*Rhynchospora alba*)
Veenbies (*Trichophorum cespitosum*)
Stijve ogentroost (*Euprasia stricta*)
Hondsviooltje (*viola canina*)
Valkruid (*arnica montana*)
Heidekartelblad (*Pedicularis sylvatica*)
Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*)
Welriekende nachtorchis (*platanthera bifolia*)
Gewone vleugeltjesbloem (*polygala vulgaris*)
Liggende vleugeltjesbloem (*polygala serpyllifolia*)
Sierlijke vetmuur (*sagina nodosa*)
Blauwe knoop (*Succisa pratensis*)
Klokjesgentiaan (*gentiana pneumonanthe*)
Vlottende bies (*eleogiton Fluitans*)
Witte waterranonkel (*ranunculus ololeucos*)
Wateraardbei (*potentilla palustris*)
Moerasmele (*deschampsia setacea*)
Addertong (*ophioglossum viride*)
Echte guldenroede (*Solidago virgaurea*)
Bleekgele drooglboem (*gnaphalium luteo-album*)
Ronde zonnedaauw (*Drosea intermedia*)
Kleine zonnedaauw (*Drosera rotundifolia*)
Stijve moerasweegbree (*Echinodurus ranunculoides*)
Lavendelheide (*andromeda polifolia*)
Kleine veenbes (*Oxycoccus palustris*)
Kleine valeriaan (*valeriana dioica*)
Vetblad (*pinguicula vulgaris*)
Kussentjesveenmos (*Sphagnum Compactum*)
Klein warkruid (*Cuscuta epithimum*)
Dwergvas (*Radiola linoides*)
Canadees hertshooi (*Hypericum canadense*)
Moerashertshooi (*Hypericum elodes*)
Pilvaren (*Pilularia globulifera*)

Waterspitsmuis

Das

Boomleeuwerik

Boompieper

Geelgors

Dodaars

Geoorde fuut

Matkop

Wintertaling

Kneu

Zwarte specht

Levendbarende hagedis

Heikikker
Bruine kikker
Meerkikker
Poelkikker
Bastaardkikker
Kleine watersalamander

Ruige aardtong
Heideknotszwam
Zwartwordende wasplaat
Gele knotszwam
Verblekende knotszwam
Vuurzwammetje
Veenmosvuurzwammetje (*Hygrocybe coccineocrenata*)
Sneeuwzwammetje
Zwartsneesatijnzwam (*Entoloma serrulatum*)

Glassnijder
Bandheidelibel
Tengere pantserjuffer
Vroege glazenmaker
Venwitsnuitlibel
Noordse winterjuffer
Bruine winterjuffer
Koraaljuffer
Plasrombout

Groentje
Bruine vuurvliinder
Zilveren maan.
Moerassprinkhaan

Grote modderkruiper

Rendiermos

Enkele gegevens op een rijtje.

- Tot in de 30er jaren nog duizenden hectare 'woeste grond' ten noorden van Ommen.
- In de periode -1935 tot nu- is nagenoeg alles ontgonnen.
- Natte heide levert na ontginning goede landbouwgrond op.
- Resterende deel is ongeveer 0,01% van de situatie 75 jaar geleden.
- Natte heide is inmiddels een internationaal bedreigd landschapstype.
- Tot medio 80er jaren werd het door schapen begraaasd. Toen dat stopte verruigde het terrein door:
 1. Gebrek aan beheer.
 2. Verdroging. (verdieping/verbreding Onderhaarse waterleiding)
 3. Stikstof depositie.
- Sinds 1998 is het beheer opgepakt door een vrijwilligersgroep.
- Een combinatie van grazen, maaien en plaggen levert een prima resultaat.

- In de periode 1998-2007 hebben er 4 x door de overheid gesubsidieerde grootschalige beheersingrepen plaatsgevonden in het kader van het --Overlevingsplan Bos en natuur--. Er is dus inmiddels al veel geld in het gebied geïnvesteerd voor de natuur.
- Er is regelmatig overleg met ecologen over juistheid beheer.
- Er komt nu een groot aantal Rode lijst-en Europese habitatrichtlijn soorten voor. (Zie bijlage)
- De Provincie erkent dit gebied als zeer waardevol en heeft het opgenomen in de Robuuste verbindingszone / ecologische hoofdstructuur.
- Momenteel wordt een natuurherstelplan ontwikkeld in samenwerking met oa. waterschap Groot Salland die hier goede kansen ziet voor het vasthouden van gebiedseigen water.
- Door uitbreiding ontstaat een aaneengesloten natuurgebied met een hoge belevingswaarde en bijzonder kansrijk om uit te groeien tot kwalitatief hoogwaardige natuur door aanwezigheid van een rijke bronpopulatie.
- In 2006 is het Varsenerveld in het NCRV -televisieprogramma "De verkiezing van de mooiste plek van Nederland" tot mooiste plek van Overijssel verkozen en het heeft de 2e plaats behaald in de landelijke finale. Een plek om te koesteren.
- Er komen in het gebied 17 Europese habitatrichtlijnsoorten voor.